

чатковим станом реалізації кадрової політики [4, с.87]. Створення сприятливого морально-психологічного клімату, успішне вирішення на цій основі службових завдань значною мірою визначаються саме на даному етапі. У зв'язку з цим важливо переоцінити те значення, яке на рівні конкретного колективу має психологічна сумісність працівників. Вона особливо необхідна колективам органів та підрозділів, службова діяльність яких відбувається на фоні конфліктних ситуацій, а об'єктом впливу є людина, яка перебуває у конфлікті із законом.

Часом доводиться стикатися з ситуацією, коли не можуть спрацюватися деякі працівники та керівники. Іноді виникає необхідність вдатися до кадрової перестановки людей, щоб «розрядити обстановку». В основі таких ситуацій лежить, як правило, психологічна несумісність людей.

Найбільш складним і трудомістким елементом організаційного аспекту реалізації кадрової політики є професійний відбір. Його мета полягає у виявленні осіб, які мають більше необхідних даних для того, щоб успішно оволодіти професією, чи для того, щоб зайняти відповідну посаду.

Не менш важливим елементом кадрової функції є, безумовно, кадрова робота. Вона є функцією керівників, безпосередньо відповідальних за підбір і призначення персоналу, а також функція спеціалізованих апаратів та їх працівників. Тому, кадрова робота, як і робота з персоналом, є засобом реалізації кадрової політики [3, с.53].

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, успіх радикальних політичних та соціально-економічних перетворень в Україні насамперед залежить від ефективної роботи органів державної влади всіх рівнів. При цьому, існує безпосередня залежність результативності й ефективності управління в державі від його кадрового потенціалу, що, у свою чергу, впливає на життєдіяльність країни, добробут її громадян, міжнародний авторитет держави. Для вирішення цієї проблеми необхідно проводити єдину кадрову політику, науково обґрунтувати потребу державних органів та їхнього апарату у фахівцях, розробити ефективну систему підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців.

Основні недоліки існуючої кадрової політики потребують подальшого наукового аналізу та вивчення з метою вдосконалення управління людськими ресурсами на державній службі в Україні.

Бібліографічні посилання:

1. **Абулкасова А.** Політичний менеджмент на рівні місцевого адміністративного управління / А. Абулкасова // Політичний менеджмент. – 2008. – № 4. – С. 66-73.
2. **Дуда А.** Масове звільнення державних службовців : виклики для кадрових служб / А. Дуда // Кадровик України. – 2011. – №2. – с. 38-46.
3. **Іванов П.** Концепція державної кадрової політики у сучасній Україні / П. Іванов // Персонал. – 2008. – №10. – с. 49-54.
4. **Морозова Н.** Ефективне управління людськими ресурсами у державній службі : реалізація кадрової політики / Н. Морозова // Статистика України. – 2010. – №2. – с. 81-88.
5. **Микинченко А.** Кадрова політика на державній службі / А. Микинченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №8. – с. 95-102.
6. **Турчшов А.** Профессионализация и кадровая политика / А. Турчшов. – М.: Московский психолого-социальный институт, изд-во «Флинта», 1998. – 222с.

УДК 338.482:061.1(100)ООН

О. В. Капрусь

ДІЯЛЬНІСТЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (ЮНВТО) В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Проведено аналіз туристичної політики Всесвітньої туристичної організації, напрямків співробітництва у системі Організації Об'єднаних Націй, розглянуто інструменти та механізми ефективної діяльності ЮНВТО у сучасних міжнародних відносинах.

Ключові слова: туристична політика, інструменти та механізми туристичної політики, Всесвітня туристична організація, Організація Об'єднаних Націй, міжнародні відносини.

Проведен анализ туристической политики Всемирной туристической организации, направлений сотрудничества в системе Организации Объединенных Наций, рассмотрены инструменты и механизмы эффективной деятельности ЮНВТО в современных международных отношениях.

Ключевые слова: туристическая политика, инструменты и механизмы туристической политики, Всемирная туристическая организация, Организация Объединенных Наций, международные отношения.

An analysis of tourism policy of the World Tourism Organization, the areas of cooperation within the United Nations and effective tools and mechanisms of UNWTO in contemporary international relations.

Keywords: tourism policy, instruments and mechanisms of tourism policy, the World Tourism Organization, the United Nations, international relations.

Туристична політика може бути визначена як цілеспрямована діяльність державних, громадських і приватних структур з розробки та реалізації методів, механізмів та інструментів впливу правового, економічного, соціального та іншого характеру з метою забезпечення сталого ефективного розвитку туристичного комплексу, задоволення внутрішнього та зовнішнього попиту на туристичні послуги і товари при раціональному використанні наявного туристичного потенціалу. Вона характеризується певним змістом, організаційною структурою, сукупністю принципів та конкретними інструментами та механізмами її реалізації.

Метою статті є дослідження механізмів та інструментів діяльності Всесвітньої туристичної організації, висвітлення тих проблем та можливостей, які постають перед нею на шляху забезпечення стабільного розвитку туризму у різних регіонах світу. Не менш важливим завданням є відображення тієї важливої ролі, яку відіграє ЮНВТО у системі органів Організації Об'єднаних Націй, а також аналіз напрямків її діяльності у міжнародних відносинах, зокрема у налагодженні співробітництва у галузі туризму на міжнародному, регіональному та локальному рівні.

Дослідженню діяльності Всесвітньої туристичної організації у системі Організації Об'єднаних Націй присвячена низка робіт українських науковців, серед яких слід виділити наступні: А. Міщенко, Л. Побоченка, К. Харламова та інші. Проте в Україні це питання ще недостатньо досліджене, а тому стаття є безперечно актуальною для вітчизняної науки. Механізми реалізації туристичної політики Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) є предметом наукових дослідження багатьох закордонних науковців, серед них: В. Новиков, W. Alejziak, A. Badulescu, M. Hall.

У другій половині ХХ ст., коли міжнародний туризм зайняв важливе місце в системі міжнародних відносин, на порядок денний стало питання про створення ефективних міжурядових механізмів його регулювання, вироблення єдиної політики у сфері туристичного обміну та просування туристичних послуг. Саме тоді неурядовий Міжнародний союз офіційних туристичних організацій (МСОТО) був перетворений у спеціалізовану установу Організації Об'єднаних Націй (ООН), що уповноважена вирішувати усі питання міждержавного співробітництва у сфері туризму. Цією установою стала Всесвітня туристична організація (ЮНВТО) – провідна на сьогоднішній день міжурядова організація у галузі туризму.

Перша Генеральна асамблея Всесвітньої туристичної організації відбулася у травні 1975 року в Мадриді, де згодом була розміщена її штаб-квартира. У 1976 році організація отримала статус виконавчого агента Програми розвитку ООН (ПРООН); у 1977 році вона підписала офіційний договір з ООН, а з 2003 року отримала статус спеціалізованої установи ООН, тим самим підтвердивши свою провідну роль у галузі туризму [1].

Згідно поглядів міжнародних експертів, ЮНВТО на світовій арені здійснює функцію глобального форуму в галузі туризму. Діючи під егідою ООН, ЮНВТО виходить з того, що «міжкультурні зв'язки та особисті дружні відносини, що виникають у процесі туристичного обміну, є важливим фактором покращення міжнародного взаєморозуміння та сприяє зміцненню миру між народами Земної кулі» [2].

Серед різного роду міжнародних туристичних організацій ЮНВТО має власну специфіку, яка полягає у тому, що:

1. діючи під егідою та в рамках ООН, ЮНВТО уповноважена вирішувати питання у взаємодії з іншими компетентними організаціями системи Організації Об'єднаних Націй – такими, як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), ЮНЕСКО, Міжнародна організація цивільної авіації;

2. ЮНВТО – єдина міжурядова організація, яка є відкритою для співробітництва з приватними туристичними фірмами;

Окрім цього, ЮНВТО – найчисленніша міжнародна організація у галузі туризму. Сьогодні вона налічує 155 держав (дійсних членів) [2] та близько 400 асоційованих членів, якими є приватні підприємства, навчальні заклади, туристичні асоціації та місцеві туристичні адміністрації.

Статус Дійсного члена Всесвітньої туристичної організації може набути будь-яка незалежна

держава, яка входить до складу Організації Об'єднаних Націй. Дійсними членами ЮНВТО є, наприклад, такі великі туристичні лідери, як Австралія, Іспанія, Франція, Аргентина, Японія та інші. Разом з цим Всесвітня туристична організація проводить активну політику по залученню нових держав до складу організації, які займають важливі, з точки зору туристичної діяльності, позиції. До таких слід віднести: Швецію, Фінляндію, Данію, Ірландію. Також ведеться обговорення можливості вступу в ЮНВТО Сполучених Штатів Америки.

Асоційоване членство у Всесвітній туристичній організації відкрите для публічних та приватних організацій, неполітичних територіальних структур з управління туризмом, для професійних, освітніх та наукових організацій, а також для комерційних підприємств, діяльність яких пов'язана з цілями організації чи відноситься до її компетенції.

Головні цілі Всесвітньої туристичної організації, а також її організаційні основи закріплені у Статуті – міждержавному договорі, прийнятому державами-членами МСОТО 27 вересня 1970 року у Мехіко. Згідно ст. 3 Статуту, ЮНВТО повинна *«сприяти розвитку туризму для здійснення внеску в економічний розвиток, міжнародне взаєморозуміння, мир, процвітання, загальну повагу та дотримання прав людини й основних свобод для усіх людей, незалежно від раси, статі, мови та релігії»* [3]. Крім цього, як свідчить Статут Всесвітньої туристичної організації, а також її угода з ООН, будучи впевненою у тому, що туризм сприяє забезпеченню сталого розвитку та викорінення бідності, організація приділяє значну увагу інтересам країн, що розвиваються.

Систему органів Всесвітньої туристичної організації складають: Генеральна Асамблея; Виконавча Рада; Секретаріт. Низку допоміжних органів складають: Комітет з програми та координації роботи організації; бюджетно-фінансовий Комітет; Комітет зі сталого розвитку туризму; Комітет з підтримання якості та торгівлі; Комітет зі статистики та макроекономічному аналізі туризму; Комітет з дослідження ринку та просуванню туризму; Підкомітет з розгляду заявок можливого членства; Всесвітній Комітет з етики туризму.

Вищим керівним органом Всесвітньої туристичної організації є Генеральна Асамблея, що скликається кожні два роки. Її головними завданнями є:

- обговорення та затвердження бюджету організації;
- розроблення рекомендацій з будь-яких питань, пов'язаних із компетенцією організації;
- затвердження програми її діяльності.

У перервах між сесіями Генеральної Асамблеї керівним органом Всесвітньої туристичної організації є Виконавча Рада, що включає 29 членів, які обираються у співвідношенні: одне місце у Раді на кожні п'ять дійсних членів. Виконавча Рада проводить засідання двічі на рік. Постійним членом Ради є Іспанія, оскільки саме там розміщена штаб-квартира Всесвітньої туристичної організації [3].

Держави-члени ЮНВТО діють в межах шести окремих регіональних комісій, до складу яких входять дійсні та асоційовані члени відповідних регіонів: Африки, Америки, Близького Сходу, Східної Азії та Тихоокеанського регіону, Європи та Південної Азії. Комісії проводять свої засідання не рідше одного разу на рік.

На шляху досягнення своїх цілей діяльність Всесвітньої туристичної організації охоплює широкий спектр питань, які відображені у затверджених нею деклараціях (Манільській декларації з туризму та миру 1980 року, Акту Акапулько 1982 року, Хартії з туризму та Кодексу поведінки туриста (Софія, 1985 року), Гаагської декларації з туризму 1989 року, та підписаного в Чілі у 1999 році Глобального етичного кодексу туризму) [4], а також на основі програм діяльності Всесвітньої туристичної організації, які приймаються нею кожні два роки. Організація проводить активну політику і в наступних напрямках:

- спрощення туристичного обміну та формальностей;
- забезпечення безпеки та захисту туристів;
- визначення та уніфікація законодавчої бази у питаннях регулювання туризму, зокрема в умовах надзвичайних ситуацій (стихійних лих, епідемії);
- допомоги у формуванні державної політики з метою раціональної взаємодії між усіма учасниками туристичної діяльності;
- розвитку регіональних туристичних програм;
- забезпечення доступності туризму, зокрема для людей з обмеженими можливостями;
- боротьби з організованим секс-туризмом, а також захисту дітей від сексуальної експлуатації з комерційною метою.

Всесвітня туристична організація активно співпрацює з Конференцією ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) та Всесвітньою торговою організацією (ВТО). Одним з напрямків такої співпраці є розроблення та реалізація програми сприяння представникам державного та приватного сектора у визначенні та реалізації єдиних стандартів у сфері якості туристичних послуг,

які вони надають. Головним завданням Всесвітньої туристичної організації є створення умов для того, щоб пов'язати правила та положення Генеральної угоди про торгівлю послугами із заходами щодо лібералізації торгівлі туристичними послугами та здійснення ефективної торгівельної політики у галузі туризму.

Особливої уваги заслуговує Глобальний етичний кодекс туризму, який став результатом тривалого консультативного періоду. Метою створення Кодексу стало узагальнення численних декларацій та інших актів Всесвітньої туристичної організації, які стосувалися різних проблем розвитку її членів у галузі туризму. Глобальний етичний кодекс містить десять головних ідей, які пов'язані із політичним, економічним, соціальним та гуманітарним значенням туризму для сучасного суспільства. До них відносять:

- внесок туризму у взаєморозуміння та повагу між народами;
- туризм як фактор індивідуального та колективного удосконалення;
- туризм як фактор сталого розвитку;
- туризм – галузь, яка використовує культурну спадщину людства та робить свій внесок у її збагачення;
- туризм – діяльність, що несе вигоду для держав, які приймають туристів;
- обов'язки учасників туристичного процесу;
- право на туризм;
- свобода туристичних подорожей;
- права працівників та підприємців у туристичній індустрії;
- реалізація принципів Глобального етичного кодексу туризму [5].

У 2000-2002 рр. Всесвітня туристична організація разом із ЮНКТАД розробила програму «Сталий розвиток – запорука викорінення злиднів» (ST-EP), спрямована на вирішення двох взаємопов'язаних завдань: сталого розвитку туризму, акцентуючи на залученні туристичного потенціалу країн, що розвиваються, а також викорінення бідності.

Діяльність з реалізації програми визначається наступними пунктами резолюції Всесвітньої туристичної організації:

- спрямована на досягнення Цілей Тисячоліття, визначених у Декларації Тисячоліття ООН;
- залучена у систему загальних обов'язків ООН зі зниження рівня бідності;
- повинна мати своїм пріоритетом повне використання туристичного потенціалу найменш розвинених держав, а також бути зорієнтованою на найбільш бідні регіони країн, що розвиваються [6].

З метою більш високого позиціонування туризму, як інструмента розвитку, Всесвітня туристична організація об'єдналася із сімома організаціями та програмами ООН – Міжнародною організацією праці (МОП), Міжнародним торговельним центром (МТЦ), Конференцією ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Програмою розвитку ООН (ПРООН), Організацією Об'єднаних Націй із промислового розвитку (ЮНІДО), Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) та Всесвітньою торговою організацією (ВТО) з метою створення Керівного комітету ООН з розвитку туризму (SCTD) [7].

Спираючись на сильні сторони та досвід кожної установи, а також взаємодію між організаціями ООН, Комітет представлятиме більш скоординовану, ефективну та дієву технічну підтримку та допомогу країнам, що розвиваються. Одним із перших кроків Комітету було проведення спеціального заходу з туризму на четвертій конференції ООН у найменш розвинених державах (Стамбул, травень 2011 р.).

Черговим, з точки зору пріоритетів Всесвітньої туристичної організації, напрямом її діяльності є розвиток соціального туризму. Такий вид туризму, згідно поглядів Міжнародного бюро соціального туризму, має на меті забезпечення доступності туристичного відпочинку для всіх, у тому числі молоді та людей похилого віку. Фундаментальні принципи соціального туризму, розроблені IBST, були відображені у Манільській декларації ЮНВТО та Документі Акапулько Всесвітньої туристичної організації, які були прийняті у 1980 та 1982 рр. [7].

Особлива увага в діяльності Всесвітньої туристичної організації приділяється глобальним проблемам, які мають загально гуманітарне значення. Підтвердженням цього є розроблення таких проєктів, як «Туризм і міграції», «Організація сталого туризму для об'єктів та територій, які внесені у список Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО», «Кліматичні зміни та туризм». На численних зустрічах, семінарах, конференціях Всесвітньої туристичної організації постає питання збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, туризму у кризових ситуаціях.

До складу Всесвітньої туристичної організації відмовились вступити, такі економічно високорозвинуті держави, як США та Швеція, а у 2009 році зі складу ЮНВТО вийшла Великобританія. Це зумовлено переконанням низки інших розвинутих демократичних держав, що Всесвітня туристична організація не враховує у своїй роботі специфічних потреб свої членів, без забез-

печення достатньої прозорості у діяльності виконавчих органів.

Незадоволення викликає також фінансовий тиск через несплату членських внесків та використання близько 80% внесків на адміністративні витрати. Про свій вихід з організації, у зв'язку із великими витратами, заявила Литва. На думку лідерів держави, значної користі від членства в Організації з 2003 року Литва не відчула [8]. Певних втрат від виходу зі складу ЮНВТО держава не відчує, оскільки, користуючись доступними даними про статистичні дослідження Організації, зможе брати участь у семінарах та конференціях, які проводить Всесвітня туристична організація без різного роду обов'язків.

Таким чином, ЮНВТО є міжнародною міжурядовою організацією, створеною з метою сприяння розвитку туризму. Будучи спеціалізованою установою ООН в сфері туризму Всесвітня туристична організація здійснює свою діяльність відповідно до програм із забезпечення сталого розвитку, а також повинна вирішувати свої специфічні завдання, а саме: подолання скорочення обсягів туристичних потоків, спричинених світовою фінансовою кризою, глобального потепління, подолання наслідків стихійних бід та політичної нестабільності.

Можна зробити висновок, що діяльність Всесвітньої туристичної організації в рамках Організації Об'єднаних Націй здійснює двоякий вплив на роботу ООН, оскільки ЮНВТО може застосовувати всі механізми Організації Об'єднаних Націй, спираючись на допомогу та підтримку установ, що входять до її складу, проте її самостійність в обранні способів та засобів вирішення власних туристичних проблем дещо обмежена, оскільки її діяльність має більше перспективний, ніж оперативний характер. Масштаби ЮНВТО знижують ефективність її реагування на поточну ситуацію, поступаючись прямим контактам між зацікавленими сторонами та їхніми неофіційними, недержавними структурами. Проте Всесвітня туристична організація проводить ефективну туристичну політику, яка вже спричинила якісні зміни у туристичній галузі різних регіонів світу та довела свою спроможність вирішувати ті проблеми, які перед нею постають.

Бібліографічні посилання:

1. History / The World Tourism Organization [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www2.unwto.org/en/content/history-0>
2. General information / The World Tourism Organization [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/aboutunwto.pdf>
3. Statutes of the World Tourism Organization [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/statutesweba5.pdf>
4. **Новиков В. С.** Инновации в туризме / В. С. Новиков. – М. : Академия, 2007. – 208 с.
5. Global Code of Ethics for Tourism / The World Tourism Organization [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.unwto.org/ethics/principles/en/principles.php?subop=3>
6. ST-EP / The World Tourism Organization [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://step.unwto.org/>
7. UNWTO Annual Report 2011 [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2011.pdf
8. Литва намерена выйти из Всемирной туристской организации / Мир24 [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://xn--24-vlcpv.xn--plai/news/world/55086>

УДК 32.1:001.361

Л. В. Чупрій

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

В статті аналізуються проблеми формування української політичної нації як пріоритетного завдання політики національної безпеки в гуманітарній сфері та намічаються шляхи її оптимізації.

Ключові слова: етнос, нація, політична нація, національна безпека.

В статье анализируются проблемы формирования украинской политической нации как приоритетного задания политики национальной безопасности в гуманитарной сфере и намечаются пути ее оптимизации.

Ключевые слова: этнос, нация, политическая нация, национальная безопасность

The paper analyzes the problems of the Ukrainian nation as a priority task of national security

© Л. В. Чупрій, 2012